

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544) เน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นพลังการพัฒนาของประเทศในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, ความนำ)

โลกปัจจุบันนี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่คุณภาพของการปฏิบัติเป็นสำคัญ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพและระบบมาตรฐานคุณภาพ จึงกำหนดเป็นนโยบายสำหรับการดำเนินงานในห้วงระยะเวลา 5 ปีของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 ไว้ตามหลักสามประกัน คือ ประกันโอกาส ประกันคุณภาพ และประกันประสิทธิภาพ ต่อมาได้เพิ่มประกันความปลอดภัยขึ้นมาอีก มาตรฐานโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการประกันคุณภาพ ซึ่งย่อมเป็นเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันโอกาสและประกันประสิทธิภาพในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, ความนำ)

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของโรงเรียนนั้น มีส่วนสำคัญที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปสองด้าน คือ ด้านปริมาณและคุณภาพ แต่ด้วยเหตุที่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีสภาพแตกต่างกันทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน สภาพแวดล้อม สภาพสังคม วัฒนธรรมประเพณี และสภาพเศรษฐกิจของชุมชน จึงทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533, คำนำ) ซึ่งในเรื่องนี้ ชินภัทร ภูมิรัตน (2533, หน้า 51 – 52) ได้สรุปภาพรวมของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการประถมศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีปัญหาในองค์ประกอบของระบบการจัดการศึกษาทั้งสามด้าน คือ ด้านตัวป้อน ได้แก่ การกระจายอัตราค่าเล่าเรียน การพัฒนาบุคลากร ด้านกระบวนการ ได้แก่ การบริหารด้านต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านผลผลิต ได้แก่ ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การตกซ้ำชั้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพประถมศึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน เป็นต้น

ถึงแม้ว่ารัฐจะได้กำหนดนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง แต่การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษายังคงมีปัญหาที่สมควรเร่งรัดแก้ไขต่อไปอีก และในสภาพปัจจุบัน สังคมก็ยังต้องการให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งถ้าวิเคราะห์ตามหลักเหตุผลแล้ว การที่คุณภาพการศึกษายังไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม อาจมาจากสาเหตุสำคัญ ๆ 3 ประการ คือ (วัลลภ กันทรพัญ์, 2539, หน้า 3 - 4)

1. เป้าหมายคุณภาพการศึกษาที่ฝ่ายจัดการศึกษากำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นในหลักสูตร หรือแผนงานต่าง ๆ หรือในการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ยังไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม ในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน

2. การดำเนินการจัดการศึกษายังขาดความพร้อมด้านปัจจัยและหรือดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงไม่ประสบความสำเร็จในคุณภาพการศึกษาดตามความคาดหวังของสังคม

3. ยังขาดการกำหนดมาตรฐานความสำเร็จที่ชัดเจนหรือยังเข้าใจมาตรฐานความสำเร็จในคุณภาพแต่ละระดับไม่ตรงกันระหว่างผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษากับผู้รับบริการ

จากรายงานการวิจัยการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2540 ระดับประเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 46 - 55) สรุปได้ดังนี้คือจำนวนโรงเรียนที่ทำการประเมิน 28,226 โรงเรียน มีโรงเรียนที่ได้มาตรฐานจำนวน 1,568 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.56 และโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานจำนวน 26,658 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.44

สำหรับการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2542 จำนวนนักเรียนที่ทำการประเมิน จำนวน 1,969 โรงเรียน มีโรงเรียนที่ได้มาตรฐานจำนวน 73 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.71 และโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน จำนวน 1,896 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 96.29 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 86) ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพผลผลิตในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยอมรับการบริหารโดยใช้ระบบประกันคุณภาพมากกว่าระบบการควบคุมคุณภาพอย่างเช่นในอดีตที่เคยเป็นมา เนื่องจากระบบการควบคุมคุณภาพมุ่งแก้ไขปัญหาลงจากเกิดการสูญเสีย ผิดพลาดขึ้นแล้ว แต่ระบบการประกันคุณภาพซึ่งมีมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 เป็นตัวถูกกำหนดให้เป้าหมายหลักของระบบการประกันคุณภาพซึ่งมุ่งเน้นการป้องกันโดยสร้างวิธีการที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกให้มากที่สุดเพื่อลดโอกาสที่ผลผลิตจะไม่เป็นไปตามคุณภาพที่วางไว้ การประกันคุณภาพเน้นให้สถานศึกษามีการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความมีมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, คำนำ) เพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาใน

ความรับผิดชอบให้ได้มาตรฐานเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปรับปรุงมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2541 และให้ความเห็นชอบในรายละเอียดเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2541 ใช้เป็นมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 แทนมาตรฐานโรงเรียนฉบับเดิม (พ.ศ. 2536 – 2537) กรอบความคิดในการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน คือ ข้อบังคับประกอบของระบบการจัดการศึกษาด้านกระบวนการ และผลผลิต โดยเลือกสรรตัวแปร ด้านกระบวนการที่สามารถนำไปสู่คุณภาพนักเรียนได้ รวมทั้งการวิเคราะห์ภารกิจและขอบข่าย งานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้โดยให้บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมประเมินโรงเรียน ของตนเองว่าได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดหรือไม่ (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 1 – 19)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยอยากทราบว่าปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหา การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ในปีการศึกษา 2543 มีอย่างไรบ้าง มาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตาม ประสิทธิภาพ ขนาดของโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตาม ประสิทธิภาพทางการบริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและ ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงขึ้นไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ในการนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ต่อไป

คำถามในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับใด จำแนกตาม ประสิทธิภาพทางการบริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง
2. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสิทธิภาพ ทางการบริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง แตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการแก้ไขการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 มีอย่างไรบ้าง

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสิทธิภาพ ทางการบริหารโรงเรียน มีความแตกต่างกัน
2. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนมี ความแตกต่างกัน
3. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งมีความ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติงานตาม มาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2543 ดังนี้
 - 1.1 มาตรฐานคุณภาพนักเรียน จำนวน 9 มาตรฐาน
 - 1.2 มาตรฐานการเรียนการสอน จำนวน 10 มาตรฐาน
 - 1.3 มาตรฐานการบริหารโรงเรียน จำนวน 5 มาตรฐาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 8 จังหวัด รวม 1,882 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 344 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย

3.1.1 ประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียน

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.3 จังหวัดที่ตั้ง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ได้แก่

3.2.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพนักเรียน

3.2.2 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการเรียนการสอน

3.2.3 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน

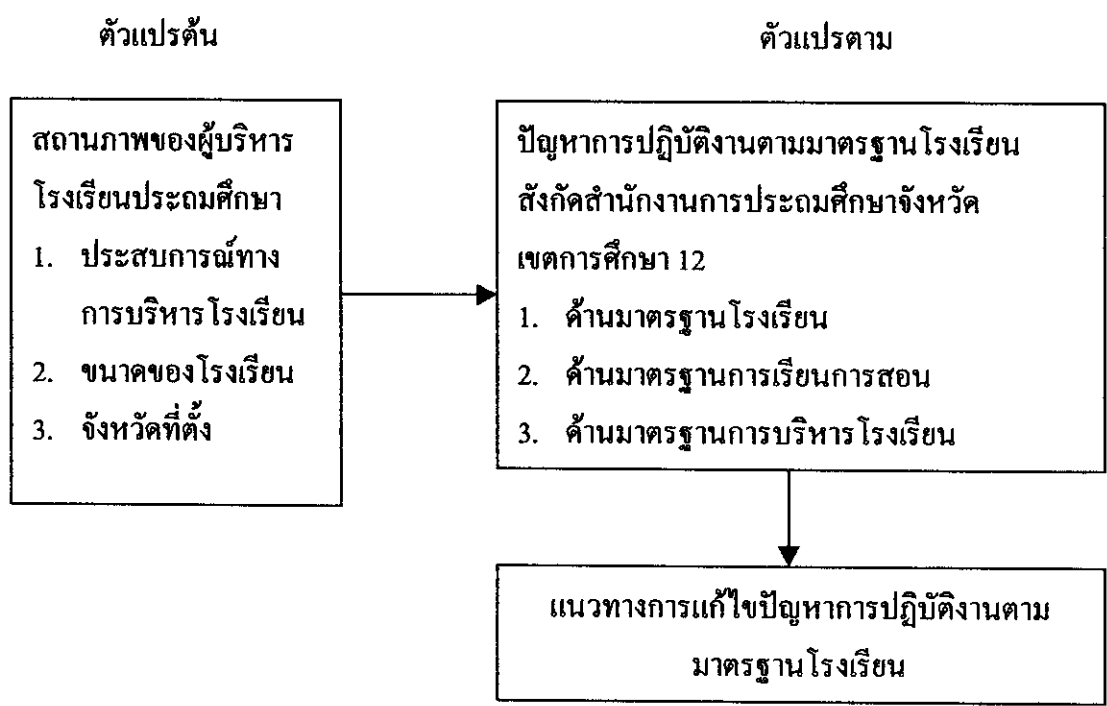
3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541

กรอบแนวคิดในการศึกษากันคว้า

การศึกษครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ภายใต้กรอบมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 3 กลุ่ม คือ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ส่วนตัวแปรด้านประสบการณ์ทางการบริหารได้มาจากการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527, หน้า 70-77) พบว่าประสบการณ์ทางการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและมีผลต่อคุณภาพของการศึกษาในโรงเรียน และตัวแปรด้านขนาดของโรงเรียน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2532 ข, หน้า 179) ได้เปรียบเทียบให้เห็นว่า

โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและมีผลต่อการการตัดสินใจสั่งการดำเนินงานที่แตกต่างกัน

จากแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาสรุปประเด็นความคิดเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการปฏิบัติงาน หมายถึง อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. แนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการทำงานเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และระดับคุณภาพที่กำหนดใช้มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. มาตรฐานโรงเรียน หมายถึง มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นสภาพที่พึงประสงค์ทั้งในเชิงคุณภาพหรือปริมาณ ซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มาตรฐานแสดงให้เห็นได้ทั้งในเชิงปัจจัย กระบวนการและผลผลิตที่ผู้บริหารและครูจะต้องเป็นเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อพัฒนานักเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

3.1 มาตรฐานคุณภาพนักเรียน หมายถึง นักเรียนที่มีคุณภาพต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ/ทักษะ สุขภาพกายและเจตคติที่ดี มีคุณภาพ จริยธรรม จำนวน 9 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้

3.2 มาตรฐานการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างครบถ้วน ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริงแสวงหาความรู้ เรียนรู้ร่วมกัน จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความสุข ความสำเร็จและได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีจำนวน 10 มาตรฐานเป็นตัวบ่งชี้

3.3 มาตรฐานการบริหารโรงเรียน หมายถึง การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนั้น ต้องเป็นกระบวนการที่มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานมีเป้าหมายชัดเจนสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน มีจำนวน 5 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้

4. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2543

5. ประสิทธิภาพทางการบริหารโรงเรียน หมายถึง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยจำนวนปีของประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแบ่งซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

6.1 กลุ่มผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพน้อย คือ ผู้บริหารหรือหัวหน้าสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทางการบริหารโรงเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12 ปี)

6.2 กลุ่มผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมาก คือ ผู้บริหารหรือหัวหน้าสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทางการบริหารโรงเรียนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไปหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12 ปี)

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง สภาพทางกายภาพของโรงเรียนที่กำหนดตามจำนวนนักเรียน ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

7.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียน 120 คน ลงมา

7.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

7.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนมากกว่า 301 คนขึ้นไป

7. จังหวัดที่ตั้ง หมายถึง จังหวัดที่ทำการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว

8. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีฐานะเป็นกอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่บริหารการศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัด ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษา พ.ศ. 2523

9. เขตการศึกษา 12 หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว